

Cuprins

ABREVIERI.....	5
CAPITOLUL I. TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI PENAL.....	7
§ 1. Infracțiunea și reacția socială împotriva ei.....	7
1. Origini și perspective.....	7
2. Formele fenomenului infracțional.....	8
3. Combaterea infracționalității. Politici penale.....	9
4. Incriminare-dezincriminare.....	10
§ 2. Dreptul penal și știința dreptului penal.....	12
5. Dreptul penal ca subsistem al sistemului juridic național.....	12
6. Denotații.....	12
7. Definiția dreptului penal.....	13
8. Caracterele dreptului penal.....	14
9. Știința dreptului penal.....	16
§ 3. Izvoarele dreptului penal.....	17
10. Noțiune.....	17
11. Izvoare interne. Legea penală. Noțiune.....	18
12. Categorii de legi penale.....	18
13. Constituția României și constituționalitatea legii penale.....	18
14. Codul penal.....	20
15. Legi penale complementare.....	21
16. Legi speciale penale și legi nepenale care conțin dispoziții penale.....	21
17. Legi penale permanente și legi penale temporare.....	22
18. Legi penale ordinare și legi penale excepționale.....	22
19. Ordonanțele Guvernului.....	23
20. Decretele prezidențiale.....	24
21. Cutuma. Reciprocitatea.....	24
22. Jurisprudența.....	25
23. Deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție.....	26
24. Deciziile Curții Constituționale și raportul lor cu deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii.....	27
25. Izvoare externe. Tratatul și convențiile internaționale.....	28
26. Deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului.....	29
27. Legislația națională și dreptul Uniunii Europene.....	30
§ 4. Principiile dreptului penal.....	32
28. Constituționalizarea și internaționalizarea unor principii ale dreptului penal.....	32
29. Principiul legalității incriminărilor și pedepselor.....	33
30. Principiul egalității în fața legii.....	37
31. Principiul răspunderii penale subiective (<i>nulla poena sine culpa</i>).....	38

32. Principiul răspunderii penale personale (pentru fapta proprie).....	39
33. Principiul proporționalizării și al individualizării sancțiunilor penale.....	40
34. Principiul unicității răspunderii penale (<i>non bis in idem</i>)	41
§5. Norma penală și interpretarea ei.....	42
35. Norma penală. Noțiune și caracteristici	42
36. Structura normei penale de incriminare	43
37. Categoriile de norme penale	45
38. Norme penale generale și norme penale speciale	45
39. Norme imperative și norme permissive.....	46
40. Norme penale complete și norme penale divizate.....	46
41. Norme punitive și norme stimulative.....	48
42. Interpretarea normelor penale. Noțiunea, felurile și scopul interpretării normei penale.....	48
43. Metode de interpretare a normelor penale. Evoluția și sensul noțiunii de metode de interpretare.....	50
44. Metoda literală	51
45. Metoda interpretării analogice	52
46. Interpretarea teleologică.....	53
47. Rezultatele și limitele interpretării	54
§6. Raportul juridic penal și faptele penale	55
48. Raportul juridic penal. Feluri și caracteristici	55
49. Structura raporturilor juridice penale	57
50. Subiecții raporturilor juridice penale	57
51. Conținutul raporturilor juridice penale. Drepturile penale subiective.....	59
52. Obiectul raporturilor juridice penale.....	61
53. Nașterea și durata raporturilor juridice penale	62
54. Raportul penal și raportul procesual penal.....	63
§7. Faptele juridice penale	64
55. Noțiunea de fapte juridice și clasificarea lor.....	64
§8. Codurile penale române	65
56. Codul penal de la 1864 și evoluția legislației și a științei penale până la unificarea legislativă în cadrul României Mari.....	65
57. Unificarea legislativă, Codul penal Carol al II-lea și evoluția legislației penale până în 1968	67
58. Codul penal din 1968 și evoluția ulterioară a legislației penale.....	70
59. Codul penal din 2009	71
CAPITOLUL II. APLICAREA LEGII PENALE ÎN TIMP ȘI SPAȚIU	73
§1. Spațiul, timpul și efectele lor asupra aplicării dreptului.....	73
60. Extraactivitatea și extraterritorialitatea legii penale	73
§2. Aplicarea legii penale române în timp	73
61. Principiile care guvernează aplicarea legii penale în timp	73
62. Principiul activității legii penale. Enunțare și semnificații	74
63. Intrarea în vigoare a legii	75
64. Ieșirea din vigoare a legii.....	77

65. Situația normelor juridice incomplete	80
66. Inaplicabilitatea legii penale	81
67. Determinarea momentului săvârșirii infracțiunii	82
68. Concursul de legi penale	84
69. Principiul neretroactivității legii penale	86
70. Retroactivitatea legii de dezincriminare	87
71. Retroactivitatea legii interpretative	90
72. Abandonarea retroactivității legii care prevede măsuri de siguranță sau măsuri educative	91
73. Ultraactivitatea legii penale	91
74. Sunt ordonanțele de urgență legi extraordinare?	93
75. Aplicarea legii mai favorabile. Succesiunea legilor penale și teoriile privind rezolvarea situațiilor tranzitorii	94
76. Aplicarea legii mai favorabile faptelor în curs de judecată	95
77. Aplicarea legii mai favorabile între indivizibilitatea legii penale mai favorabile și aplicarea ei divizată, pe instituții autonome	101
78. Aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei	113
79. Mai este posibilă aplicarea facultativă a legii mai favorabile?	118
§3. Aplicarea legii penale în spațiu	119
80. Sisteme de aplicare a legii penale în spațiu	119
81. Aplicarea în spațiu a legii penale române și tratatele internaționale	121
82. Teritorialitatea legii penale	121
83. Situația forțelor armate străine aflate pe teritoriul național	125
84. Situația navelor și aeronavelor	126
85. Imunitățile și inviolabilitățile prevăzute în dreptul intern	127
86. Imunități prevăzute de dreptul internațional. Imunitățile diplomatice	130
87. Personalitatea legii penale	131
88. Realitatea legii penale	134
89. Universalitatea legii penale	136
90. Extradarea. Noțiune. Caracterizare	137
91. Preeminența dreptului internațional în materia extradării	138
92. Sisteme de acordare a extradării	139
93. Condiții privind persoanele extradabile	139
94. Condiții privitoare la infracțiunile pentru care poate fi admisă extradarea	142
95. Infracțiuni exceptate de la extradare	142
96. Condiții privind acțiunea penală	143
97. Mandatul european de arestare	144
CAPITOLUL III. TEORIA GENERALĂ A INFRACTIUNII	145
§1. Aspecte generale	145
98. Infracțiunea – fenomen social și juridic	145
99. Între definirea legală și definirea doctrinară a infracțiunii	145
100. Definiția infracțiunii în actualul Cod penal	148
§2. Trăsăturile caracteristice ale infracțiunii	149

101. Enunțarea trăsăturilor caracteristice ale infracțiunii	149
102. Faptă prevăzută de legea penală (tipicitatea)	149
103. Caracterul nejustificat al faptei (antijuridicitatea).....	151
104. Caracterul imputabil al faptei.....	152
105. Vinovăția ca trăsătură caracteristică a infracțiunii	154
106. Teorii privind vinovăția	155
107. Factorii vinovăției	156
108. Formele legale ale vinovăției	157
109. Vinovăția sub forma intenției.....	157
110. Vinovăția sub forma culpei	160
111. Vinovăția sub forma praeterintenției.....	164
§3. Clasificarea infracțiunilor.....	164
112. Clasificarea după gravitatea infracțiunii	164
113. Clasificare după latura obiectivă a infracțiunii	165
114. Clasificarea în raport cu forma de vinovăție	166
115. Clasificări în legătură cu subiectul infracțiunii	166
116. Clasificări în raport cu condițiile procedurale.....	166
117. Infracțiuni politice și de drept comun	166
118. Infracțiunile de terorism.....	167
119. Infracțiunile de presă.....	168
120. Criminalitatea organizată.....	168
§4. Conținutul constitutiv generic al infracțiunii.....	168
121. Noțiune. Elemente constitutive	168
122. Clasificarea conținuturilor de infracțiune	170
123. Condiții privitoare la obiectul infracțiunii	171
124. Obiectul juridic al infracțiunii.....	172
125. Obiectul material al infracțiunii	173
126. Persoana fizică – subiect activ al infracțiunii.....	174
127. Tipuri de infractori și modele de reacție socială împotriva lor	177
128. Persoana juridică, subiect activ al infracțiunii. Sfera persoanelor juridice care răspund penal	178
129. Infracțiunile care pot antrena răspunderea persoanei juridice.....	181
130. Persoanele fizice care pot antrena răspunderea persoanei juridice	182
131. Răspunderea penală a persoanei juridice și răspunderea persoanei fizice	183
132. Subiectul pasiv al infracțiunii. Noțiune.....	185
133. Condițiile speciale privind subiectul pasiv al infracțiunii	186
134. Categoriile de subiecți pasivi ai infracțiunii	187
135. Latura obiectivă a infracțiunii. Noțiunea și elementele componente	188
136. Fapta (Elementul material)	188
137. Urmarea socialmente periculoasă	191
138. Raportul causal	194
139. Teorii privind raportul de cauzalitate.....	195
140. Locul, timpul, mijloacele și modul de săvârșire – elemente circumstanțiale ale laturii obiective a infracțiunii.....	197
141. Latura subiectivă a infracțiunii. Noțiune și structură.....	197

142. Dovedirea vinovăției	198
143. Mobilul și scopul infracțiunii	199
§5. Cauzele justificative	200
144. Noțiune și efecte	200
145. Legitima apărare	202
146. Starea de necesitate	207
147. Exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații	212
148. Consimțământul persoanei vătămate	216
§6. Cauzele de neimputabilitate	219
149. Noțiune și efecte	219
150. Constrângerea fizică	222
151. Constrângerea morală	225
152. Excesul neimputabil	231
153. Minoritatea făptuitorului	235
154. Iresponsabilitatea	242
155. Intoxicația	251
156. Eroarea	260
157. Cazul fortuit	274
§7. Formele infracțiunii intenționate	284
158. Fazele realizării acțiunii infracționale. <i>Iter criminis</i>	284
159. Formele infracțiunii intenționate	285
160. Faza actelor preparatorii	286
161. Forma infracțiunii – fapt tentat. Tentativa	288
162. Condițiile de existență a tentativei	289
163. Delimitarea tentativei de actul preparator	289
164. Poziția doctrinei și practicii judiciare a instanțelor române	291
165. Formele tentativei	292
166. Tentativa întreruptă (imperfectă) și tentativa terminată (perfectă)	292
167. Tentativa proprie și tentativa improprie	293
168. Tentativa absolut improprie și infracțiunea putativă	295
169. Infracțiuni la care tentativa nu este posibilă	295
170. Incriminarea și sancționarea tentativei	299
171. Cazurile de nepedepsire a tentativei	301
172. Desistarea	302
173. Împiedicarea producerii rezultatului	303
174. Sancționarea actelor de executare calificate	305
175. Infracțiunea fapt consumat. Infracțiunea fapt epuizat	306
§8. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni	308
176. Unitatea de infracțiuni. Noțiune	308
177. Unitatea naturală de infracțiune și formele ei. Noțiune	308
178. Infracțiunea simplă	308
179. Infracțiunea continuă	309
180. Infracțiunea deviată	311
181. Unitatea legală de infracțiune. Noțiune și forme	312
182. Infracțiunea continuată	312

183. Infracțiunea complexă.....	317
184. Infracțiunea progresivă.....	320
185. Infracțiunea de obicei.....	322
186. Pluralitatea de infracțiuni. Noțiune și forme.....	323
187. Concursul de infracțiuni. Definiție și forme.....	323
188. Condițiile de formă ale concursului de infracțiuni.....	324
189. Concursul real de infracțiuni.....	325
190. Concursul ideal.....	327
191. Concursul ideal de infracțiuni și concursul de norme juridice.....	329
192. Sisteme de sancționare a concursului de infracțiuni.....	329
193. Sancționare a concursului de infracțiuni potrivit actualului Cod penal.....	330
194. Descoperire ulterioară a concursului de infracțiuni.....	331
195. Recidivismul și recidiva. Definiție.....	333
196. Termenii recidivei.....	334
197. Condițiile generale ale recidivei.....	335
198. Formele recidivei.....	340
199. Condamnări care nu atrag starea de recidivă.....	342
200. Recidiva postcondamnatorie.....	343
201. Recidiva postexecutorie.....	344
202. Recidiva internațională.....	346
203. Sancționarea recidivei.....	347
204. Descoperirea ulterioară a stării de recidivă.....	350
205. Pluralitatea intermediară.....	352
206. Pedepsele complementare, pedepsele accesorii și măsurile de siguranță în caz de pluralitate de infracțiuni.....	354
§9. Pluralitatea de infractori.....	355
207. Aspecte generale privind pluralitatea de infractori.....	355
208. Participația penală. Noțiune, forme, natura juridică.....	357
209. Condițiile participației penale.....	359
210. Formele participației proprii (perfecte).....	362
211. Autoratul.....	362
212. Coautoratul.....	364
213. Infracțiuni la care coautoratul nu este posibil.....	367
214. Instigarea. Definiție și condiții.....	368
215. Formele instigării.....	371
216. Complicitatea. Definiție și condiții.....	372
217. Formele complicității.....	374
218. Forme speciale de participație penală.....	376
219. Pedepsa în caz de participație proprie.....	378
220. Circumstanțele reale și personale. Modul de răsfrângere asupra participanților.....	380
221. Împiedicarea de către participant a săvârșirii infracțiunii.....	382
222. Participația improprie.....	384

CAPITOLUL IV. RĂSPUNDEREA PENALĂ	387
§1. Noțiune, caracteristici, condiții de tragere la răspundere penală	387
223. Noțiunea de răspundere penală	387
224. Răspundere penală și responsabilitate	389
225. Caracteristicile răspunderii penale	390
226. Condițiile răspunderii penale	391
§2. Cauze care înlătură răspunderea penală	392
227. Natura juridică și clasificarea cauzelor care înlătură răspunderea penală	392
228. Efectele cauzelor care înlătură răspunderea penală	393
229. Amnistia antecondamnatorie	394
230. Prescripția răspunderii penale	398
231. Lipsa plângerii prealabile	409
232. Retragerea plângerii prealabile	413
233. Împăcarea părților	415
234. Cauzele de nepedepsire	419
§3. Depenalizarea faptei și înlocuirea răspunderii penale	419
235. Depenalizarea. Noțiune și tendințe	419
236. Renunțarea la urmărirea penală	421
237. Renunțarea la aplicarea pedepsei	425
 CAPITOLUL V. SISTEMUL SANCTIUNILOR PENALE	 430
§1. Sistemul sancțiunilor penale	430
238. Noțiunea de sistem al sancțiunilor penale	430
§2. Pedepsele. Noțiune. Caracteristici. Funcții	431
239. Noțiune	431
240. Caracterele pedepsei	433
241. Scopul pedepsei	434
242. Funcțiile pedepsei	434
243. Felurile pedepselor	438
244. Pedepsa cu moartea în cadrul dreptului penal românesc	440
§3. Pedepsele aplicabile persoanei fizice	441
245. Detențiunea pe viață	441
246. Închisoarea	445
247. Regimurile de executare a pedepselor	446
248. Calculul duratei pedepselor privative de libertate	449
249. Amenda	451
250. Pedepsele complementare	457
251. Interzicerea unuia sau unor drepturi	459
252. Degradarea militară	465
253. Publicarea hotărârii definitive de condamnare	466
254. Pedepsele accesorii	467
§4. Pedepsele aplicabile persoanei juridice	469
255. Felurile pedepselor aplicabile persoanei juridice	469
256. Stabilirea amenzii pentru persoana juridică	471
257. Dizolvarea persoanei juridice	473

258. Suspendarea activității persoanei juridice	475
259. Neaplicarea dizolvării sau suspendării activității persoanei juridice	476
260. Închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice	478
261. Interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice	479
262. Plasarea sub supraveghere judiciară	480
263. Afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare	481
264. Dispoziții speciale privind răspunderea persoanei juridice	482
§5. Măsurile educative	483
265. Delincvența juvenilă și protecția minorului delincvent	483
266. Evoluția sistemului sancționator al minorilor în România	485
267. Măsurile educative și măsurile administrative de protecție a minorilor delincvenți care nu răspund penal	486
268. Măsurile educative. Noțiuni și caracteristici	487
269. Măsurile educative neprivative de libertate	489
270. Obligații ce pot fi impuse minorului	491
271. Modificarea sau încetarea obligațiilor	492
272. Prelungirea sau înlocuirea măsurilor educative neprivative de libertate	493
273. Măsurile educative privative de libertate	493
274. Măsurile educative în cazul pluralității de infracțiuni	496
275. Prescripția răspunderii penale a minorului și prescripția executării măsurilor educative	497
276. Dispoziții speciale privind aplicarea legii penale mai favorabile minorilor	498
§6. Măsurile de siguranță	499
277. Natura juridică și scopul măsurilor de siguranță	499
278. Precedente legislative	501
279. Clasificarea măsurilor de siguranță	502
280. Condiții generale pentru luarea măsurilor de siguranță	503
281. Obligarea la tratament medical	506
282. Internarea medicală	508
283. Interzicerea unei funcții sau profesii	510
284. Confiscarea specială	513
285. Confiscarea prin obligarea la plata echivalentului lucrurilor	523
286. Confiscarea extinsă	526
CAPITOLUL VI. INDIVIDUALIZAREA PEDEPSELOR	538
287. Noțiunea și formele individualizării pedepselor	538
§1. Individualizarea judiciară a pedepselor	540
288. Noțiune și caracteristici	540
289. Criteriile generale de individualizare a pedepselor	542
290. Circumstanțele. Noțiune și clasificare.	543
291. Circumstanțele atenuante	545
292. Circumstanțele agravante	552
293. Concursul între cauze de atenuare sau de agravare	557
§2. Individualizarea judiciară a executării pedepsei închisorii	558

294. Amânarea aplicării pedepsei	558
295. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere	565
§3. Forme și situații de individualizare postcondamnatorie a pedepsei	571
296. Situații de individualizare postcondamnatorie a pedepsei	571
297. Liberarea condiționată. Noțiune	572
298. Liberarea condiționată în concepția noului Cod penal	573
§4. Serviciile de probațiune și rolul lor	581
299. Organizarea și atribuțiile serviciilor de probațiune	581
CAPITOLUL VII. CAUZE CARE ÎNLĂTURĂ SAU MODIFICĂ EXECUTAREA PEDEPSEI ȘI CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ CONSECINȚELE CONDAMNĂRII	584
§1. Cauze care înlătură sau modifică executarea pedepsei	584
300. Noțiunea de cauze care înlătură sau modifică executarea pedepsei	584
301. Amnistia postcondamnatorie	584
302. Grațierea	585
303. Prescripția executării pedepsei	589
§2. Cauzele care înlătură consecințele condamnării	593
304. Reabilitarea	593
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ	603